

Kitabın çocuğun zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimindeki yararları bugün herkesçe bilinmektedir. Özellikle çocuğun dil gelişimine ve yaratıcılığına olan katkıları üzerine literatürde çok sayıda çalışma vardır.

Çocuk kitap ilişkisini bir süreç olarak ele aldığımızda masallar okuyarak başlayan bebeklik ilk adım olabilir. Sonraları kitap çocuk için bir oyuncaktır. Özellikle de renkli ve resimli kitaplar. Çocukların kitaplarla iletişime geçmesi sadece okuyarak olmaz, kitapları ellemesi ve sayfalarını karıştırması benimsemesi için çok önemlidir. 2 yaşından itibaren çocuk tamamı resimlerden oluşan kitapları sever. Çocuk bu yaşlarda özellikle kitap sayfalarını çevirmekten hoşlanır.

3-4 yaş çocukları kendilerine resimli öykü kitaplarının okunmasını isterler. Özellikle hareketli, neşeli ve komik öykülerden hoşlanırlar. Bu yaşlardaki çocuk için kitap yetişkinle arasında kurulan bir sohbet aracıdır. Anne babayla birlikte okuma, çocuğu okumaya özendirir, kitaptaki öykü ve resimler hakkında konuşmak çocuğun kavrayış gücüne katkıda bulunur.

6-9 yaşlar arasındaki çocuklar ise hayal gücü gelişmiş, basit kavramları bilen ve anlayan bir dönemdedir. Hayalle gerçeği birbirinden ayıran çocuk, artık iyi ve kötü kavramlarını düşünmeye ve bu konuda yargıda bulunmaya başlar. Bu dönemde çocuk doğa, hayvan ve diğer insanları içine alan kısa ve bol resimli öykülerden,

peri masallarından, resimli macera ve kahramanlık dergilerinden hoşlanır.

10-12 yaşlarında ise çocukların gerçekliğe döndüğü, çevresinde görüp yaşayamayacakları şeyleri tanımak ve bilmek istediği görülür. Bu serüven çağında, çocuğu bulunduğu mekandan uzaklaştıran Robinson ve benzeri macera kitapları okuma alışkanlığının kazanılmasında önemli yer tutar.

12 yaşından sonra çocuklar, dünya ve Türk klasikleri ile tanıştırılabilir. Bu döneme kadar kitapla ilişki kurulmuşsa çocuk siz istemeseniz de okur.

Çocuklarının okuma alışkanlığı kazanması pek çok anne ve babanın arzuladığı bir durumdur. Bunun için bazı anne babalar çeşitli yollara başvururlarken, bazıları hiçbir çaba göstermeden çocuğun "içinden gelmesini" beklerler. Oysa bu bekleyiş çoğu zaman nafile bir bekleyiştir. Çünkü doğru model, yüreklendirme ve pekiştirme olmadan çocuk kitap okuma arzusu duymaz.

Gösterilen çabaların amacına ulaşması için en önemli nokta, anne babanın bu konudaki değerleridir. Bilgiye değer veren anne babası olan çocukların okuma alışkanlığı kazanması daha kolay olmaktadır. Çünkü bu anne babalar gündelik yaşamlarında bilgiye ulaşma çabası içinde olurlar. Bunun için de kitaplarla ilişki içindedirler.

Bilgiye değer verme temeli üzerinde, anne babaların çocuklarının okuma alışkanlığı kazanmalarını kolaylaştıracak tutum ve davranışları aşağıda ele alınmıştır:

Okuma alışkanlığı ailede ve okulda kazanılır. Çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında en önemli tutumlardan birisi anne babanın kitap okuyarak model olmasıdır. Kitap okumayan ama her gün beş saat televizyon

izleyen anne babaya sahip bir çocuğun, kitap okuma alışkanlığı kazanmasını beklemek çok gerçekçi bir tutum değildir.

Eve günlük gazete almak, gazeteyi okumak model olma açısından önemlidir. Çocukların ilgisini çeken haber ve yazıları onlarla paylaşmak okumaya ilgiyi arttırabilir. Benzer şekilde eve düzenli olarak dergi alınabilir ve dergilerdeki yazılar da paylaşılabilir.

Akşamları uyku öncesi çocuğa kitap okumak, okuma alışkanlığın kazandırılmasında önemlidir. Çünkü yatağında otururken çocuğun dikkatini çeken uyanıkların sayısı azdır ve çocuk uykuya geçmeden önce anne yada babasıyla birlikte olmaktan hoşlanır. Ayrıca okunan o keyifli hikayelerin tadına varan çocuk kendisi de okumak ister. Okunan kitap bir masal kitabı da, bir hikaye kitabı olabilir. Önemli olan kitaptaki konunun çocuğun ilgisini çekmesidir.

Kitap okuma, çocuk için bir zorunluluk ya da bir görev haline getirilmemelidir. Keyif alınan, heyecan duyulan bir aktivite haline getirilmelidir. Bunun için önce anne baba keyif almalı ve kitap okumaktan heyecan duymalıdır. Kitap okumayı keyifli hale getirmek için okunan kitaplardaki olaylar canlandırılabilir. Bu canlandırma sırasında hereksin bir kahramanı oynamasına, rol dağılımının çocuğa bırakılmasına dikkat edilmelidir. Diğer bir yol olarak, hikayenin resme dönüştürülmesi kullanılabilir. Resimler onların

hayal gücünü arttırır. Ayrıca çocuklarla birlikte kitaptaki resimlere bakarak öyküler yaratmak da çocuğa ilginç gelir ve kitapla ilişkisine katkıda bulunabilir.

Evde okuma atmosferinin olması; anne babanın kitap okuması, okuma için gerekli sessiz ortamın olması, kitaplar ve yazarlarıyla ilgili sohbetlerin yapılması, kütüphanenin olması bu alışkanlığın kazanılmasında çok önemlidir.

Aynı kitabı okuyup daha sonra kitap üzerinde çocukla tartışmak çok önemlidir. Tartışırken çocuğu çok dikkatli bir şekilde dinlemek, yorumlarına saygı göstermek gerekir. Çocuklar büyüklerle tartışabilecekleri, okudukları hakkında düşüncelerini dile getirebilecekleri ortamı bulduklarında okuma alışkanlığı pekişmektedir. Tartışma soruları olarak; kitap sence neyi anlatıyor?, kitaptan senin çıkardığın sonuç nedir? senin için kitabın en etkileyici bölümü neresi? (kitap öykü ya da romansa) kitaptaki en etkileyici karakter hangisi? En çok hangi karakteri sevdin? kitabın son bölümü daha farklı nasıl olabilirdi?

Anne babanın kendi kitaplığının olması dışında, çocuk için de kitaplık oluşturmaları, bunun için belli aralıklarla çocukla birlikte kitap alışverişi yapmaları önem taşımaktadır. Kitapçıya her zaman kitap satın almak için gidilmeyebilir. Çünkü kitap satın alınmasa bile kitapçılara gitmek, kitapları incelemek, yeni çıkan kitaplara bakmak çocuğun kitap dünyası ile ilişkisini güçlendirebilir.

Çocukla birlikte kitap fuarlarına gitmek, yazarlarla küçük söyleşiler yapmak, çocuğun adına kitaplar imzalatmak ve çocuğun yazarla iletişim kurmasını sağlamak yararlı olabilir.

Çocuğu kütüphaneye üye yapmak, zaman zaman çocukla birlikte kütüphaneye gitmek, o

ortamı teneffüs etmesini sağlamak, ödünç kitap almak çocuğun kitap dünyasına girmesini kolaylaştırır.

Televizyon ve bilgisayar oyunları gibi uyarıcıların yoğun olduğu faaliyetlere çok uzun zaman dilimi ayırmak, kitap okuma gibi uyarıcıların daha az olduğu ve dikkatin daha yoğun gerektiği faaliyetleri sürdürmede güçlüklerle yol açabilir. Bu nedenle çocuğun televizyon ve bilgisayarla ilişkisinin sağlıklı olmasına dikkat etmek gerekir.

Kitap seçerken de dikkat edilmesi gereken bazı noktalar vardır. Bunlar;

- ❖ Kitapların çocuğun gelişimine uygun dil ve içeriği olmalıdır.
- ❖ Çocuğa nasihat ya da mesaj verme kaygısı taşımamalıdır.
- ❖ Çekici, sürükleyici ve eğlendirici kitaplar seçmelidir.
- ❖ Zavallı ve sürekli ezilen çocuk kahramanların olduğu kitaplar seçilmemelidir.

Kaynaklar:

- Semerci, B. (2006). Birlikte büyütelim Çocuk Ruh Sağlığı, İstanbul: Alfa Basın Yayın Dağıtım, 68-69.
- Yılmaz, E. (2006). Anne ve Babalar Okumadan Asla, **Çocuk Çocuk**, 03, 24-25.
- Yavuzer, Haluk. (2006) Çocuk ve Gençlerde Okuma Kültürü, **Milliyet Kitap**, 10.

ÇOCUK VE KİTAP

Tel: 0 312 368 25 45 & 368 10 40
www.mamakram.com